

Hayat Bilgisi Dersinde Öğrencilerin Sosyal Değerlere Karşı Algılarını Ölçmeye Yönelik Ölçek Geliştirme: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması¹
Developing a Scale for Measuring the Perceptions of Students Against Social Values in the Life Science Course: Validity and Reliability Study

İlker AKGÜL²
Aysun AKGÜL³

Extendend Abstract

Introduction

In the Primary School Life Information course, students are educated in the name of acquiring social, social, universal and cultural values as well as their daily life skills. In this context, students are implicitly passing on value education (Ada and Ünal, 2000; Dönmez and Gençert, 2007, Bicer, 2013). It is important for the students to know their perceptions against these values in their daily lives and to carry out Value Education studies according to this data (Bakaç, 2013).The purpose of this study is to develop a valid and reliable scale to detect the perceptions of the students who are trying to be acquired in an implicit way in the Life Science course, and to use this scale in the Life Science lessons.

Method

The Life Science curriculum has been examined and the philanthropy, which is more social values than " Self Value, Self-Confidence, Sociality, Patience, Tolerance, Love, Respect, Peace, Charity, Accuracy, Honesty, Justice, Openness to Newness, Patriotism, Protection of Cultural Values' justice, respect, love, peace, sociality values were created and expert opinions were applied. A test form (scale) consisting of final expressions was prepared in line with expert opinions. In the created trial form (scale), a five-point rating system is used in the form of "I absolutely agree", "I agree", "I do not agree", "I do not participate" and "I absolutely disagree". Within the scale, the directive, gender of the participants, branch information were added and a total of 400 students (trial form / scale) were applied.Participants' responses

¹Bu çalışma, 1. Uluslar arası Eğitim Araştırmaları ve Öğretmen Eğitimi (ERTE Congress) Kongresi'nde sunulmuştur.

² MEB, ilkerakgul1988@gmail.com

³ MEB, aysunakgulpdr@gmail.com

Bu makale iThenticate programı ile taranmıştır.

Makale Gönderim Tarihi: 14/11/2017-Kabul Tarihi: 16/12/2017

to the statements on the test form (prepared scale) were scored and analyzed using the SPSS 22.0 Package Program. Positive expressions (items) in the processing of answers are classified and scored from 5 to 1 towards the expression "I definitely agree" from the phrase "I definitely do not participate". Negative items are classified and scored from 1 to 5 towards the expression 'I am absolutely agree' from " Absolutely I do not agree ". When the final scale is tested, " construction validity " method is used. The reliability of the scale was tested using the Cronbach Alpha internal consistency coefficient.

Findings

The data related to the 24 expressions in the study were tried to be determined by explanatory factor analysis and not to determine the basic factors that are particularly relevant. In this process, considering the anti-image correlation matrix, materials with values above the intersection points of 0.5 are taken into account and the items below this value are removed and the procedure is repeated (Can, 2014). In addition, in order to make sure that the items in the prepared scale are not regarded as contiguous with each other and the factor load value is over 0.45, the transactions were carried out (Büyükoztürk, 2011).When the scale was formed, scale items were determined on the basis of positive and negative judgments about social values. Therefore, 2 factors were determined for the scale. Factor 1 contains positive judgments about the social values of the materials collected in the life information lesson and Factor 2 contains the negative judgments about the social values in the life information lesson. With the results obtained, it turns out that students have appropriate qualifications in determining the perceptions of social values that are being tried to be acquired in the course of livelihoods.

Conclusion

It is believed that researchers and teachers will be helpful in determining the perceptions of social values which primary school students need to acquire in the course of Life Science, which will contribute to the literature in the scope of the study.

Keywords: Values Education, Life Science, Scale, Reliability, Validity

Öz

Bu çalışmanın amacı Hayat Bilgisi dersinde örtük bir şekilde kazandırılmaya çalışılan değerlere yönelik öğrencilerin algılarını saptamak için geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmek ve bu ölçeğin Hayat Bilgisi derslerinde kullanılmasını sağlamaktır.

Hayat Bilgisi öğretim programı incelenmiş ve “Özsaygı, Özgüven, Toplumsallık, Sabır, Hoşgörü, Sevgi, Saygı, Barış, Yardımseverlik, Doğruluk, Dürüstlük, Adalet, Yeniliğe Açıklık, Vatanseverlik, Kültürel Değerleri Koruma” değerlerinden daha çok sosyal değerler olan *yardımseverlik, adalet, saygı, sevgi, barış, toplumsallık* değerleri ile ilgili öncül maddeler oluşturulmuş ve uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda son şekli verilen ifadelerden oluşan bir deneme formu (ölçek) hazırlanmıştır. Ölçeğin içerisinde yönerge, katılımcıların cinsiyeti, şube bilgileri de eklenmiş ve toplamda 400 öğrenci grubuna çalışma (deneme formu/ölçek) uygulanmıştır.

Katılımcıların deneme formunda (hazırlanan ölçek) yer alan ifadelere verdikleri cevaplar puanlanarak, SPSS 22.0 Paket Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Cevapların işlenmesinde olumlu yönlü ifadeler (maddeler) “Kesinlikle Katılıyorum” ifadesinden “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadesine doğru 5’ten 1’e doğru sınıflandırılmış ve puanlanmıştır. Olumsuz yönlü maddeler ise “Kesinlikle Katılıyorum” ifadesinden “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadesine doğru 1’den 5’e doğru sınıflandırılmış ve puanlanmıştır. Son hali verilen ölçeğin geçerliğin test edilmesinde “yapı geçerliliği” yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği ise Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ile test edilmiştir.

Elde edilen sonuçlar öğrencilere hayat bilgisi dersinde örtük bir şekilde edindirilmeye çalışılan sosyal değerlere yönelik algılarını belirlemede ölçeğin uygun niteliklere sahip olduğunu ortaya çıkmıştır. Çalışma kapsamında geliştirilen ölçeğin literatüre bir katkı sağlayacağı, ilkökul öğrencilerinin Hayat Bilgisi dersinde edinmesi istenen sosyal değerlere yönelik algılarını saptamada araştırmacı ve öğretmenlere yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Hayat Bilgisi, Ölçek, Güvenirlik, Geçerlik

Giriş

İnsanlığın ilerleyip gelişmesine katkı sağlayacak en önemli etken eğitimidir (Kalaça, 2013). Eğitimden beklenen, bireylere sadece bilgi kazandırmakla beraber, bireylerin topluma uyumunu sağlayıp, bu süreçte bilgi, beceri, tutumla birlikte, toplumun kanıksadığı değerleri bir sonraki nesile bilinçli olarak aktarmaktır (Ada ve Ünal, 2000; Dönmez ve Cömert, 2007; Biçer, 2013).

Ancak günümüzde Türkiye’ de insani değerlerde görülen ciddi aşınmalardan dolayı, bir arayışa girilmiştir. Bu arayış sonucunda Milli Eğitim Bakanlığı eğitim basamaklarında uygulanmak için “değerler eğitimi” diye ifade edilen bir eğitim modeli öngörülmüştür. Bu model kapsamında belirlenen değerler okullarda, öğretmenlerin rehberliğinde belirlenen etkinliklerle öğrencilere kazandırılmaktadır. Bu modelin kavramsal düzenini doldurabilmek için “değer” kavramının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir (Yaman, 2012).

Değer ile ilgili birçok tanım yapılmasına rağmen, anlam bakımından çok farklı tanımlamalara rastlanmaktadır. Değer toplumun benimsediği öğelere mana veren ölçütlerdir (Özensel, 2003). Değer, toplumca kabul edilen standart ve bireylerin yapılması istenilen davranışlardır (Türk, 2009). Değer, bireylerin kendi yaşantılarında karşılaştıkları durumlarda karar verip, onların tercihlerine şekil veren unsurlardır (Bulut, 2011). Değerler, bireylere neleri tercih etmeleri gerektiğini ve nelerin önemli olduğunu belirtir (Akbaş,2008). Değerler, düşüncelerimizi etkileyerek, davranışlarımıza yön veren olgulardır (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Değer tanımlarına bakıldığında özetle; değer toplumun ortak bir paydada kabul ettiği standartların, bireyler tarafından benimsenip, uygulanması beklenen davranışlardır (Aydın ve Akyol, 2012).

Değerler eğitimi bireyin belli başlı değerlerin farkına vararak, yeni değerler benimsemesi ve davranışa kazandırma sürecidir (Yaman, 2012). Değerler eğitimi, sağlıklı düşünüp hissedebilen bireylerin yetişmesi için gerekli bir eğitimidir (Aydın, 2010). Değerler eğitimi ile varılmak istenen amaç, karakterli ve kişilik sahibi bireyler yetiştirmektir (Çağlayan, 2005).

Hayat bilgisi öğretim programı çerçevesinde, örtük bir şekilde değerlerin kazandırılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda Hayat Bilgisi programında kazandırılması gereken değerler; “özsaygı, özgüven, toplumsallık, sabır, hoşgörü, sevgi, saygı, barış, yardımseverlik, doğruluk, dürüstlük, adalet,

yeniliğe açıklık, vatanseverlik, kültürel değerleri koruma ve geliştirme'' şeklinde yer almıştır (MEB,2009).

İlgili alan yazınına baktığımızda, değerler ile ilgili ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmaların yapıldığı ve bu alanın önemsendiği görülmektedir. Bakaç (2013) yaptığı çalışmada toplumsal değerlere yönelik algı ölçeği ortaya koymuştur. Güneş (2015) yaptığı araştırmada manevi ve insani değerler eğilim ölçeği isminde bir ölçek geliştirmiştir. Çalışkan ve Karademir (2014) yaptıkları çalışmada değer yönelimleri ölçeğini Türkçe'ye uyarlayarak ortaya bir ürün koymuşlardır. Yapılan tüm çalışmalar değerler eğitimi alanında bireylerin değer algılarını, eğilimlerini ve durumlarını ortaya koymak adına önemlidir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ülkemizde özellikle duyuşsal davranışların kazandırılması açısından etkili bir eğitim yapılamadığı ortaya çıkan bir yetersizliktir. Değerler eğitimi de temelinde duyuşsal davranışların kazandırılmasını temel almaktadır (Taşpınar, 2009). Bireylerin tutum, inanç ve değerleri, dogmatik olmamakla beraber, yine de katı bir çerçevededir. Ancak bununla beraber değişen zamanın getirdiklerinin etkisi, bunlar üzerinde değişime neden olabilir (Kabadayı ve Aladağ, 2010). Toplum özellikleri olarak bakıldığında önem sırasında birinciliği su götürmez bir gerçek olan değerlerin kazandırılması ve benimsetilmesinde, eğitim sistemine düşen görev ilkokul düzeyinden başlanarak son kademeye kadar bu konunun üzerinde durulmasıdır (Bakaç, 2013).

Bu sebeple bu çalışmanın amacı toplumumuzun değerlerini geleceğe taşıyacak olan ilkokul öğrencileri seviyesi düzeyinde, öğrencilerin değer ile ilgili algılarını belirlemeye yönelik olarak bir ölçek geliştirilmeye çalışmaktır. Bu bağlamda gerek öğrencilerin sosyal değer algılarını tespit etmede, gerek sosyal değer ile ilgili yapılan çalışmaların öğrencilerde olan etkisini tespit etmede önemlidir.

Araştırma Yöntemi

Araştırma, bir ölçek geliştirme çalışması niteliğindedir. Araştırma modeli, belirlenen bir araştırmadaki belirlenen soruları ya da hipotezleri denemek amacıyla araştırmacı tarafından belirlenen bir plandır. Araştırma modeli ile birlikte geçerli, güvenilir bulgu ve veriler elde etmek önemlidir

(Büyüköztürk vd., 2008). Model ya deneme ya da tarama şeklinde olmalıdır. Araştırmamızda ise tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2010).

Ölçekte Yer Alacak İfadelerin Yazılması

Spranger'in değer sınıflamasına göre sosyal değerler; başkalarını ve insanı sevme, yardım etme, bencil olmama, sempatik olmadır. Nelson'un değer sınıflamasına göre ise sosyal değerler, adalet, saygı, eşitlik, barış gibi değerlerdir (Michaelis, 1988; akt: Akbaş, 2004). Bu noktadan hareketle, öncelikle ölçekte yer alacak ifadelerin yazılabilmesi için Hayat Bilgisi öğretim programı incelenmiştir. Buradan yola çıkılarak, Spranger, Michaelis ve MEB'e göre belirlenen değerler arasında yer alan sosyal değerlere yönelik, 24 adet madde yazılmıştır. Hazırlanan ölçek 1 adet Sınıf Öğretmeni ve 2 adet Türkçe öğretmenin görüşleri doğrultusunda düzeltilmiş ve son şekli verilmiştir. Uzman görüşleri alınarak oluşturulan deneme formu hazırlanmıştır. Bu noktada, cevap seçenekleri olarak "Kesinlikle Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum", "Kesinlikle Katılmıyorum" biçiminde 5'li bir derecelendirme sistemi kullanılmıştır. Ölçeğin içerisinde yönerge, katılımcıların cinsiyeti ve şube bilgileri de deneme formuna eklendikten sonra toplam 400 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışmaya 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da bir devlet okulunda öğrenim gören 400 tane 3. Sınıf öğrencisi katılmıştır. Bunun sebebi ise araştırmacıların kolay ulaşılabilir bir örneklem metodunu seçmeleridir. Çalışmada yer alan öğrencilere ait bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

ŞUBE	N		%	
	KIZ	ERKEK	KIZ	ERKEK
A ŞUBESİ	25		50	
		25		50
B ŞUBESİ	27		54	
		23		46
C ŞUBESİ	24		48	
		26		52
D ŞUBESİ	25		50	
		25		50
E ŞUBESİ	26		52	
		24		48
F ŞUBESİ	26		52	
		24		48
G ŞUBESİ	25		50	
		25		50
H ŞUBESİ	24		48	
		26		52
TOPLAM	202		50,5	
		198		49,5

Tablo 1'deki verilere baktığımızda çalışmaya 400 öğrenci katılmış, bu öğrencilerden 202 tanesi erkek(%50,5) ve 198 tanesi kız(%49,5) öğrencilerden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Katılımcıların deneme formunda yer alan ifadelere verdikleri cevaplar puanlanarak, SPSS 22.0 Paket Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Cevapların işlenmesinde olumlu yönlü ifadeler "Kesinlikle Katılıyorum" ifadesinden "Kesinlikle Katılmıyorum" ifadesine doğru 5'ten 1'e doğru sınıflandırılmış ve puanlandırılmıştır. Olumsuz yönlü maddeler için de "Kesinlikle Katılıyorum" ifadesinden "Kesinlikle Katılmıyorum" ifadesine doğru 1'den 5'e doğru sınıflandırılmış ve puanlanmıştır. Son hali verilen ölçeğin geçerliğinin test edilmesinde "yapı geçerliği" yöntemi kullanılmıştır. Yapı Geçerliğinden elde edilen veriler yapılan çalışmaya uygun olduğu için

sadece yapı geçerliğine başvurmak yeterli görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliği ise Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı kullanılarak test edilmiştir.

Bulgular

Ölçeğin Geçerliğine İlişkin Bulgular

Yapı Geçerliği

Yapı, bireylere ya da nesnelere ait özellikler ve bu özellikleri belirten kavramlar ve bunlar arasındaki ilişkileri kapsayan bir olgudur (Atılgan, Kan ve Doğan, 2009). Yapı geçerliği, ölçülmek istenen değişken ile ilgili bildiklerimizle birlikte testten elde edilecek puanlarla ilgili hipotezler kurularak oluşturulur (Ercan, İ. ve Kan, İ. , 2004). Yapı geçerliği, testin ölçülmek istenen davranış bağlamında soyut bir kavramı doğru bir şekilde ölçebilme derecesini gösterir (Büyüköztürk, 2011). Bu nedenle kavramın çeşitli boyutları ve bu boyutlar arasındaki ilişkileri kapsayan bir sistem olarak düşünülebilir (Atılgan, H ve diğerleri).

Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Çalışma grubundan(örneklem) Kaiser-Meyer-Olkin Testi (KMO) ile Barlett Küresellik Testi ile elde edilen verilerden faktör analizi için uygun olup olmadığı açıklanabilir (Can, A. , 2014).

Tablo 2.KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,882
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2221,235
	df	91
	Sig.	,000

Tablo 2'de Görüldüğü gibi, KMO katsayı sonucu 0,882'tür. Bu sonuç örneklem büyüklüğünün çok iyi olduğunu göstermektedir. Ayrıca Barlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde ki-kare $X^2(561)=2221,235$; $p<.05$) değerinin anlamlı olduğunu göstermektedir. KMO katsayısının 0,88 çıkması örneklem büyüklüğünün çok iyi olduğunu göstermektedir.

Deneme uygulaması ile birlikte yer alan toplam 24 ifadeyle ilgili veriler açımlayıcı faktör analizine tabi tutularak ölçülen özelliklere ilişkili temel faktörler belirlenmeye çalışılmıştır.

Anti-ımağ korelasyon matrisi, her maddenin faktör çözümlenmesi içinde kalıp kalmamasına karar verilmede bir ölçüt sunar. Matris köşegenindeki kesişim noktasındaki değerlerin 0,5 in üzerinde olması istenir ve bu değerin altına düşen değerlerin çıkarılarak işlemin tekrarlanması önerilmektedir (Can, A. , 2014). Bu süreçte öncelikle anti-ımağ korelasyon matrisi dikkate alınarak, kesişim noktasındaki değerleri 0,5 üzerinde olan maddeler dikkate alınmış ve bu değerin altında olan maddeler çıkarılıp, işlem tekrarlanmıştır.

Belli bir yapıyı ölçen maddenin, ölçekte kalabilmesi için faktör yük değerinin 0,45 ve üzeri olması iyi olarak kabul edilir. Ayrıca, birden fazla faktörle ilişkisi olan maddeler olabilir ve bu maddeler binişik olarak ele alınabilirler. İki maddenin faktör yüklerinin binişik sayılmaması için aralarında farkın en az 0,1 olması önerilmektedir (Büyüköztürk, 2011). Bunlar dikkate alınarak, 0,45 ve üzeri yük değeri alt kesme olarak alınmıştır.

Ölçek oluşturulurken sosyal değerlerle ilgili olumlu ve olumsuz yargılar baz alınarak ölçek oluşturulmuştur. Bu yüzden başlangıçta 2 faktör belirlenmiştir. Ölçeğe ait faktör sayısı belirlendikten sonra, maddelerin faktörlere dağılımı gözlenmiştir. Döndürme yöntemlerinden varimax kullanılmıştır. Anti-ımağ korelasyon matris sonuçları 0,5 altında olan maddeler çıkarıldıktan sonra kalan 14 madde ile analiz yapılmıştır. 2 madde beklenen faktör altına gelmediği için çıkarılmıştır. Kalan 12 madde ile ilgili analiz sonuçları aşağıdaki gibidir. Bununla birlikte kalan 12 madde saygı, sevgi, yardımseverlik, barış, toplumsallık, adalet değerlerini yansıtmaktadır.

Tablo 3. Hayat Bilgisi Dersi Değer Algısı Ölçeği Maddelerinin Faktör Yük ve Ortak Varyansı Değerleri

Madde Numarası	Faktör Ortak Varyansı	Döndürülme sonrası Faktörde Yüğü	Döndürülme 1. sonrası 2. Faktörde Yüğü
6	,608	,779	
2	,602	,776	
15	,596	,771	
14	,585	,765	
23	,556	,743	
1	,542	,734	
22	,531	,728	

17	,646	,803
16	,583	,763
13	,524	,723
21	,494	,701
12	,437	,657

Tablo 3'e Göre Faktör 1'in; "6,2,15,14,23,1,22" maddelerinden, Faktör 2'nin; "17,16,13,21,12" maddelerinden oluştuğu görülmektedir. Tablo 3 incelendiğinde Faktör 1 altında toplanan maddelerin hayat bilgisi dersindeki sosyal değerlere yönelik olumlu yargıları içerdiği anlaşılmaktadır. Birinci Faktöre "Sosyal Değerlere Yönelik Olumlu Algılar" adı verilmiştir. Faktör yük değerleri ,728 ile 779 arasında değişmekte ve toplam varyansın %34,607'sini açıklamaktadır. Faktör 2 altında toplanan maddelerin hayat bilgisi dersinde sosyal değerlere yönelik olumsuz yargıları içerdiği anlaşılmaktadır. İkinci faktöre "Sosyal Değerlere Yönelik Olumsuz Algılar" adı verilmiştir. Faktör yük değerleri ,657 ile 803 arasında değişmekte ve toplam varyansın %22,179'luk kısmını açıklamaktadır.

Birikimli varyans miktarının ise toplam varyansın %56,786'sını açıkladığı görülmektedir. Sosyal bilimlerde gerçekleştirilen çalışmalarda analizlerde %40 ile %60 arasındaki varyans oranları yeterli kabul edilmiştir (Neale ve Liebert, 1980; Cathell ve Baggaley, 1960; akt: Tavşancıl, 2010). Bundan dolayı ölçeğin faktör yapısının yeterli bir değerde olduğunu söyleyebiliriz.

Ayrıca Faktör 1 ve Faktör 2 altında toplanan maddelerin sosyal değerlerden sevgi, saygı, adalet, toplumsallık, yardımseverlik, barış değerlerini kapsadığı, böylece kapsam geçerliği açısından da istenen düzeyde olduğu görülmektedir.

Ölçeğin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Gerçekleştirilen analizler sonucunda, değerlere ilişkin olumsuz ve olumlu durumları barındıran 12 madde için yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda Cronach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,77 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca Faktör 1'e ait güvenilirlik katsayısı 0,88 ve Faktör 2'ye ait güvenilirlik katsayısı ise 0,78 bulunmuştur. Bilimsel içerikli çalışmalarda 0,70 ve üzerinde güvenilirlik katsayısı çıkan çalışmalar yeterlidir (Şencan, 2005). Buradan yola çıkarak ölçeğin güvenilir bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çeliköz ve Neslitürk (2015) yaptıkları araştırmada aile ve öğretmen görüşleri doğrultusunda 5-6 yaş çocuklarının değer düzeylerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmişlerdir. Atabey ve Ömeroğlu (2016) gerçekleştirdikleri araştırmada okulöncesi öğrencilerinin sosyal değerler edinme ölçeğinin uyarlaması gerçekleştirmişlerdir. Bolat (2013) yaptığı çalışmada çok boyutlu sosyal değerler ölçeği geliştirmiştir. Yalçın (2016) yaptığı araştırmada sosyal değer yönelimlerinin bileşenleri üzerine bir ölçek geliştirme çalışması yapmıştır. Yapılan araştırmalara bakıldığında ilgili alan yazınında sosyal değerlere ve bu değerlere yönelik ölçek geliştirme çalışmalarına önem verilmiştir. Bu bağlamda gerçekleştirilen bu çalışma da ilgili alan literatürüne destek verecek ve diğer çalışmalar için anlamlı veriler toplanması konusunda bizlere yol gösterebilir.

Bu çalışma kapsamında 3. Sınıf öğrencilerinin hayat bilgisi dersinde kazandırılmaya çalışılan sosyal değerlere yönelik algılarını belirlemek için geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek 2 faktörlü bir ölçek olmuştur. Faktör 1 altında toplanan maddelerin hayat bilgisi dersindeki sosyal değerlere yönelik olumlu yargıları içeren, Faktör 2 altında toplanan maddelerin ise hayat bilgisi dersinde sosyal değerlere yönelik olumsuz yargıları içerdiği anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular öğrencilerin hayata bilgisi dersinde kazandırılmaya çalışılan sosyal değerlere yönelik algılarını belirlemede ölçeğin uygun niteliklere sahip olduğunu göstermektedir. Çalışma kapsamında geliştirilen ölçeğin literatüre bir katkı sağlayacağı, ilkökul öğrencilerinin hayat bilgisi dersinde kazandırılması beklenen sosyal değerlere yönelik algıları saptama konusunda araştırmacı ve öğretmenlere yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu noktadan bakıldığında hayat bilgisinde kazandırılması gereken değerler göz önüne alındığında daha değişik formatta ölçekler hazırlanıp, geliştirilebilir.

Kaynakça

Ada, S. & Ünal, S. (2000). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Birimi.

Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim 2. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Akbaş, O. (2008). Değerler eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(14), 9-27

Atabey, D. ve Ömeroğlu, E. (2016). Okul öncesi sosyal değerler kazanımı ölçeğinin geliştirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (35), 101-135.

Atılğan, H. , Kan, A. ve Doğan, N. (2009). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık

Aydın, M. Z. ve Akyol, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Aydın, M. Zeki, (2010). *Okulda çalışılan herkesin görevi olarak değerler eğitimi*. 23 Ekim 2014 tarihinde, http://mehmetzekiaydin.com/alimalarim/bddlddmsel_makaleler.html adresinden alınmıştır.

Bakaç, E. (2013). Toplumsal değerlere yönelik algı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 2 (4), 303-309.

Biçer, S. (2013). *Değerler eğitimi açısından mehmet akif ersoy'a ait "safahat" adlı eserin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi, Uşak.

Bolat, Y. (2013). Bir değer ölçme aracı: çok boyutlu sosyal değerler ölçeği. *Turkish Journal of Education*, 2 (4), 13-27.

Bulut, S. (2011). *Atasözlerinin değerler eğitimindeki yeri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Büyüköztürk, Ş. vd.(2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Çalışkan, H. ve Karademir, Ç. (2014). Değer yönelimlerinin Türkçe'ye uyarlanması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12 (28), 47-68.

Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.

Çağlayan, A. (2005). *Ahlak pusulası ahlak ve değerler eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları.

Demircioğlu, İ. ve Tokdemir, M. (2008). Değerlerin oluşturulma sũrecinde tarih eğitimi: amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6, 69-88.

Dũnmez, B. & Cũmert, M. (2007). İlkũđretim okulu ğretmenlerinin değer sistemleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5(14), 29-59.

Ercan, İ ve Kan, İ. (2004). leklerde gũvenirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakũltesi Dergisi*. 30 (3), 211-216.

Gũneř, A. (2015). Manevi-insani değerler eğilim leği (MİD): geçerlik ve gũvenirlik alışması. *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi*, 8(41), 1354-1360.

Kabadayı, A. ve Aladağ, K. S. (2010). Farklı ilköğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin ahlaki gelişimlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 878-898.

Kalaça, H. (2013). *Tũrk atasözleriyle değerler eğitimi*. Yayınlanmamış yũksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Neslitũrk, S. ve elikz, N. (2015). Okul ncesi değerler leği aile ve ğretmen formunun geçerlik ve gũvenirlik alışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakũltesi Dergisi*, 24, 19-42.

Özensel, E. (2003). Sosyolojik bir olgu olarak değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 217- 239.

şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal lũmlerde gũvenirlik ve geçerlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

Taşpınar, M. (2009). *Eğitimde rtũk program ve değerler eğitimi*. 1. Ulusal İyilik Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 25-31).

Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların lũlmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık

Tũrk, İ. (2009). *Değerler eğitiminde saygı*. Yayınlanmamış yũksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Yalçın, Ö. (2016). Sosyal değer yöneliminin bileşenleri: bir ölçek geliştirme çalışması. *Nesne Psikolojisi Dergisi*, 4 (8), 245-267.

Yaman, E. (2012). *Değerler eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Ek: Hayat Bilgisi Dersinde Değer Algısını Ölçmeye Yönelik Ölçek

Sevgili öğrenciler aşağıda yer alan ifadeler sizlerin hayat bilgisi dersindeki toplumsal değerlere yönelik fikirlerinizi öğrenebilmek amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıdaki ifadeleri okuyarak, size uygunluk derecesine göre her ifadenin karşısında bulunan seçeneklerden yalnızca birini seçerek cevaplayınız.

Toplam cevaplama süresi 15 dakikadır.

		KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILYORUM	KESİNLİKLE KATILYORUM
1	Aileme, arkadaşlarıma ve öğretmenlerime karşı saygılı olmalıyım. (Saygı)					
2	Ülkemizi sevmeliyim. (Sevgi)					
3	Aile bireylerimize yardım etmeliyim. (yardımseverlik)					
4	Kulüp ve diğer grup çalışmalarında arkadaşlarımıza yardım etmeliyim.					

	(yardımseverlik)					
5	Karşılaştığım sorunları çözmek için uğraşmalıyım. (Barış)					
6	Kendimi, ailemi, arkadaşlarımı ve akrabalarımı sevmeliyim. (sevgi)					
7	Milli ve dini bayramları kutlamalıyım. (Barış)					
8	Doğal afetlere uğrayanlara (sel, deprem, yangın vb.) herkes yardım etmeli diye bir şart yoktur. (yardımseverlik)					
9	Kaza ve acil durumlarda başkalarına yardım etmesek de olur. (yardımseverlik)					
10	Nezaket ve görgü kuralları çok önemli değildir. (Toplumsallık)					
11	Kendi ihtiyaç, istek ve görüşlerimizi başkalarına söylemeye gerek yoktur. (Adalet)					
12	Arkadaşlarımızla oyun oynamaya gerek yoktur. (toplumsallık)					